

Despuig esdevé 'Despoiled'

L'autor de *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*, C. Despuig, passa a dir-se, en la versió anglesa de l'article d'*Enciclopedia.cat* dedicat a Eulàlia Duran, la historiadora que en va fer l'edició crítica, C. Despoiled.

El traductor rectifica l'anotador

L'Òpera Bufa de París era un teatre "conegut també com l'Òpera Italiana", diu l'anotador de l'edició d'*El Roig i el Negre* publicada per la "Biblioteca Pompeu Fabra", just quan el nom del teatre és utilitzat per Stendhal per titular el capítol 19 de la segona part. L'esclariment és oportú, perquè dues pàgines després, Stendhal parla de "l'Òpera italièn". Però llavors l'anotador, que també és el traductor, s'oblida que es tracta d'un teatre i escriu "l'òpera italiana". Labutxaca, que utilitza l'edició de la "Biblioteca Pompeu Fabra", manté "l'òpera italiana".

La mateixa pedra de sempre

La Vanguardia. 29 de juliol. Secció Cultura. Llista de novetats, amb l'intent d'esmentar la versió catalana, fins que arriba *Mal de pedres*, de Milena Agus, publicat per Empúries al març. Només en coneixen la traducció castellana.

Els manuscrits s'enterren

El DIEC2 esguerra l'article *exhumar* del Fabra, respectat pel DIEC1. Primer n'elimina el sentit figurat –o extensiu–, "treure de l'oblit", sense que aquest sentit aparegui clarament definit a *desenterrar*, on remet l'article. Després, il·lustra el sentit literal d'*exhumar* –que és el de *desenterrar*, és a dir, treure sota terra o, en ús pronominal, sortir de terra una cosa que era sota terra– amb un exemple que encaixa perfectament en l'esborrat sentit extensiu del mot: "Es dedicava a exhumar vells manuscrits." Per tant, segons el DIEC2 aquesta persona treia vells manuscrits de sota terra. No cal dir que ni el Moll, ni la GEC, ni el GD62, no han suprimit el sentit "treure de l'oblit".

Publicades les dades completes de les 1.717 persones afusellades pel franquisme a Barcelona

Noms i cognoms. Sobrenom. Edat. Ofici. Si sabia llegir i escriure. Filiació política i sindical. Lloc de naixement. Residència habitual. Acusació. Dia i lloc de l'execució. Lloc d'enterrament.

Per primera vegada, s'han publicat les dades bàsiques de les 1.717 persones residents a la província de Barcelona que van ser executades pel franquisme a la capital catalana els anys 1939 i 1952, any dels darrers afusellaments al Camp de la Bota. Les ha reportades l'historiador Joan Corbalán Gil (Santa Perpètua de Mogoda, 1964), per encàrrec de l'Associació pro-Memòria als Immolats per la Llibertat a Catalunya. La llista ha donat peu al llibre *Justícia, no venjança. Els executats pel franquisme a Barcelona (1939-1956)*, publicat per Cossetània.

Dos apartats precedeixen la relació d'afusellats. El primer explica l'organització de la repressió. S'hi recorda la legislació que la va permetre i la manera com s'executava aquesta repressió, és a dir, com s'instruïen els judicis sumaríssims i com

es portaven a terme les sentències de mort. I el segon recull els testimonis d'alguns familiars dels executats, històries que fins ara no havien transcendit més enllà de l'àmbit privat. L'historiador ha realitzat dotze entrevistes, la major part a fills d'executats. Clou aquest apartat la transcripció del diari d'un condemnat a mort, Jaume Riera Coll, empresonat a la Model.

La major part dels afusellats a partir del 1939 van ser enterrats a Montjuïc, al fossar de la Pedrera.

La major part dels executats són homes. La xifra de dones és molt inferior, 11. La major part van ser afusellats al Camp de la Bota, però 23 van ser ajusticiats pel garrot vil. Les persones afusellades als fossars del castell de Montjuïc van ser 8. Un d'ells era Lluís Companys.

La major part dels consells es van fer a la ciutat de Barcelona, però també n'hi hagué a capitals de comarca. Més del 92% dels afusellats havien estat acusats del delictes de rebel·lió o adhesió a la rebel·lió militar. El Barcelonès és la comarca amb més afusellats, un 40,11%; i Barcelona, la ciutat amb un nombre més gran, 493 persones, Més lluny hi ha els 100 de Badalona i encara més els 35 de l'Hospitalet de Llobregat, els 17 de Santa Coloma de Gramenet i els 6 de Sant Adrià de Besòs. Fora del Barcelonès, la segona comarca pel que fa al total d'executats és Osona, amb 170 morts. Vic i Manlleu van comptabilitzar-ne 20 cadascuna.

La major part dels afusellats eren afiliats als diversos sindicats i partits anarquistes i comunistes, i també n'hi ha molts d'Esquerra Republicana. Les acusacions més freqüents eren d'haver format part d'una patrulla, d'un comitè, de l'ajuntament republicà, d'un tribunal popular, d'una confiscació, d'una col·lectivització, o d'haver mostrat l'adhesió a la República, com a militar o voluntari o, fins i tot, haver estat president d'un "ateneu d'esquerres". També hi ha delators de persones de dretes, perseguïdors de desertors, oradors, constructors de txeques i organitzadors de bateigs i casaments civils.

Lluís Bonada